

Bölüm 9

ÖMER SEYFETTİN'İN BİR ÇOCUK ALEKO HİKÂYESİNDE KÜLTÜREL KİMLİK VE BELLEK

Alev ÖNDER¹

GİRİŞ

Ömer Seyfettin, tarihî ve toplumsal temaları işlediği eserlerinde kültürel değerlerin bir milletin varoluş sürecinin temel unsuru olduğuna işaret etmektedir. Millet olma bilinci sağlayan toplumsal kimliğin korunması aidiyet duygusu ile bağlantılıdır. Bireyin mensup olduğu ulusun tarih, kimlik ve belleğine sahip çıkması gerektiğini düşünen yazar, edebiyatın bu konuda önemli bir role sahip olduğunu savunur. Ömer Seyfettin'e göre *ictimai inkılaplar bir hareket ise o hareketin şuuru da edebiyattır. Edebiyat bir cemiyetin adeta mefkûresidir* (Ercilasun, 1984:839). Millî değerler üzerine inşa edilmiş kimliğin ve belleğin sürekliliği için telkinlerde bulunan yazar, fikir dünyasını eserleri aracılığıyla yansıtır.

Millî edebiyat döneminin en önemli yazarları arasında yer alan Ömer Seyfettin; *birçok eserinde mensup olduğu kültürün ana kaynaklarına işaret ederek, geleceği hazırlayacak yeni kahramanların ve onların eliyle kurulacak yeni bir hayatın özlemi içindedir* (Şengül, 2019, s.453). Yeni hayatın kurulmasını sağlayacak kahramanlar, şanlı geçmişin değerlerine sahip çıkarak geleceğe umutla bakılmasını sağlar. Yazarın hikâyelerinde kahramanlıklarla dolu bir geçmişin "Millî duyuş tarzı" ile kurgulanması, Millî bir dil ve edebiyatın oluşumunda önemli rol oynar.

Ömer Seyfettin'e göre, *"Sanatkâr, karakterine, aldığı terbiyeye, nelere karşı meyl duyuyorsa onlara göre yazar. Zannetmem ki bir adam mademki bir topluluğun içinde yaşıyor; duyuşu, tarzı, Millî anlayışı dışında olsun. İnsan normal, anormal olabilir; fakat milliyet denilen manevi dairenin içinde bunların ikisi de yok mudur? Bu iki halin durmadan devam eden mücadelesidir ki hayata can verir. Mücadelesiz hayat, ölümün, yokluğun ta kendisidir* (Ünaydın, 1982: 74).

İmparatorluğun çöküş yıllarında belleğini yitirmeye başlayan Türk halkına örnek olarak sunduğu kahramanlar, Millî değerlerine gönülden bağlı kimselerdir. Millî benliğine yabancılaşmış kimseleri uykudan uyandırmanın tek yolu, kimliklerinin farkına varmalarını sağlamaktır. Savaş ve göçler nedeni ile kimlikleri

¹ Dr.Öğr.Üyesi, Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, aonder@atu.edu.tr

anlarda millî şuuru uyanmaya başlamıştır. Küçük bir çocuğun kendi gücünün farkına varış hikâyesini anlatarak halkın millî şuur ile uyanıp eski gücüne kavuşması gerektiği mesajı verilmektedir. Bu bakımdan hikâyedeki mutsuz sona rağmen Ali gibi kahramanlara sahip milletlerin geleceğinin yeni zaferlerle aydınlatılacağı umudu yeşertilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Alangu, T. (1968). Ömer Seyfettin. İstanbul:May Matbaası.
2. Akay, H. (1997). “Ömer Seyfettin’in İdeal Ülkesi: “Kızılalma Neresi?”, *Türk Dili*, 546, 581-591.
3. Canefe, N. (2007). *Anavatandan Yavruvatana Milliyetçilik, Bellek ve Aidiyet* (Çev. Deniz Boyraz) İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
4. Çelik, Y. (2009). Tarihi Hikâyelerde Anlatma Problemi, *Türk Yurdu*, S. 259, 48- 53.
5. Çetindaş, D. (2019). “Ömer Seyfettin’de Folklorun Kültür ve İdeoloji Unsuru Olarak Kullanımı”, Hikâyenin Türkçe Sesi Ömer Seyfettin, *Hece*, S.265, 407-426.
6. Çonoğlu, S. (2007). Ömer Seyfettin’in Hikâyelerinde Millî Kimliğin Yeniden İnşasında Millî Kültür Unsurları 1, *Dünden Bugüne Ömer Seyfettin Sempozyumu Bildiri Kitabı*, 235-244, İstanbul:Gönen Belediyesi.
7. Demiralp, O. (2019). Ömer Seyfettin’in Dirisi, Hikâyenin Türkçe Sesi Ömer Seyfettin, *Hece Özel Sayı*, Yıl:23, Sayı:265.
8. Eliuz, Ü. (2012). “Ömer Seyfettin Metinlerinde Aydınlanma ve Millî Bilinç”, *Turkish Studies*, 7 (4), 329-336.
9. Eliuz, Ü. (2019). Kurgudaki İlk Çağrı: Ömer Seyfettin’in Eserlerinde İsim- İçerik İlişkisi, Hikâyenin Türkçe Sesi Ömer Seyfettin, *Hece*, S.265, 59-75.
10. Ercilasun, B. (1984). “Ömer Seyfettin’de Edebi Tenkit”, *Türk Kültürü*, S. 260, 839- 847.
11. Göçgün, Ö. (1984). Ömer Seyfettin’in Hikâyelerinde Destani Ruh Unsurları, *Türk Kültürü*, S. 260, 809-826.
12. Gözler, H. F. (1985). “Ömer Seyfettin ve Gençlik”, *Millî Kültür*, C. 6, S. 48, 45-49.
13. Halbwachs, M. (2016). *Hafızanın Toplumsal Çerçevesi* (Çev. Büşra Uçar) Ankara: Heretik Yayınları.
14. İlhan, M. E. (2016). “Yazılı kültür bağlamında hatırlama ve kültürel bellek: Örnek bir okuma olarak Ahmet Hamdi Tanpınar”, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
15. Nemutlu, Ö. (2019). Soruşturma, Hikâyenin Türkçe Sesi Ömer Seyfettin, *Hece*, S.265, 466-468.
16. Polat, N. H. (2007). “Ömer Seyfettin,” *TDV İslam Ansiklopedisi*. DİA, 34, 80-82.
17. Shaw, j. (2017). *Bellek Yanılgısı Hatırlama, Unutma ve Sahte Anılar Üzerine Bir İnceleme* (Çev. Funda Sezer) İstanbul:Say Yayınları.
18. Seyfettin, Ö. (2014) *Hikâyeler 4*, (Haz. Hülya Argunşah) İstanbul: Dergâh.
19. Şengül, A. (2001). Ömer Seyfettin’de Millî Kimlik, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.3, S.1, 1-14.
20. Şengül, A. (2011). *Ömer Seyfettin ve Millî Kültür*, Ankara: Gönen Belediyesi Kültür Yayınları.
21. Şengül, A. (2019). Soruşturma, Hikâyenin Türkçe Sesi Ömer Seyfettin, *Hece*, S.265, 453-455.
22. Timur, K. (2010). *Ömer Seyfettin’in Kaleminden Şair ve Yazarlar*, İstanbul: Akademik Kitaplar.
23. Tural, S. K. (1982). “Ömer Seyfettin’in Ümidi veya Mehdi”, *Töre*, 30 Haziran, S.130, 19-26.
24. Uğurcan S. (1984). “Ömer Seyfettin’in Hikâyelerinde Mekân ve Zaman Fikri” *Türk Kültürü*, S.260, 800-809.
25. Ünaydın, R. E. (1982). “Ömer Seyfettin Diyor ki”, *Töre*, S. 130, 73-75.
26. Yüce, S. (2009). Ömer Seyfettin, *Türk Yurdu*, S. 259, 56-59.